

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva ulica 20–25, 1000 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

SKRAJŠANI POSTOPEK
EVA 2025-2611-0018
PREDLOG

ZAKON

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O IZENAČEVANJU MOŽNOSTI INVALIDOV

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

V Republiki Sloveniji je od sedem do devet odstotkov prebivalstva invalidov. To pomeni, da je vsak dvanajsti državljan invalid. Če k tej številki prištejemo še njihove družinske člane, lahko z vso gotovostjo sklepamo, da se vsaj četrtna državljanov Republike Slovenije neposredno srečuje z invalidnostjo.

Področje izenačevanja možnosti invalidov ureja Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14, 32/17 in 95/24; v nadaljnjem besedilu: ZIMI), ki je bil sprejet novembra 2010. Namen ZIMI je preprečevati in odpravljati diskriminacijo invalidov, ki temelji na invalidnosti. Invalidi so namreč skupina, ki je tradicionalno izpostavljena diskriminacijskim družbenim praksam. Za učinkovito odpravljanje diskriminacije je zato treba diskriminacijo prepovedati. Cilj zakona pa je tudi za invalide ustvarjati enake možnosti na vseh področjih življenja. S tem se v Republiki Sloveniji še bolj zagotovi uresničevanje temeljnega namena Konvencije o pravicah invalidov (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 10/08): »spodbujati, varovati in invalidom zagotavljati polno in enakopravno uživanje vseh človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter spodbujati spoštovanje njihovega prirojenega dostojanstva« (1. člen Konvencije o pravicah invalidov).

V II. poglavju ZIMI opredeljuje prepoved različnih oblik diskriminacije za invalide.

Konvencija o pravicah invalidov dostopnost ureja v 9. členu. Konvencija za države pogodbenice določa, da invalidom omogočijo neodvisno življenje in polno sodelovanje na vseh področjih življenja, sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi invalidom zagotovijo, da imajo kot drugi dostop do fizičnega okolja, prevoza, informacij in komunikacij, vključno z informacijskimi in komunikacijskimi tehnologijami in sistemi, ter do drugih objektov, naprav in storitev, ki so namenjene javnosti ali se zanjo opravljajo v mestu in na podeželju. Ti ukrepi, ki zajemajo prepoznavanje in odpravljanje ovir pri dostopnosti, se med drugim nanašajo na stavbe, ceste, prevozna sredstva ter druge notranje in zunanje prilagoditve ter opremo, tudi v šolah, stanovanjskih zgradbah, zdravstvenih ustanovah in na delovnih mestih. Konvencija o pravicah invalidov za države pogodbenice določa tudi, da sprejemajo ustrezne ukrepe, s katerimi razvijajo, širijo in spremljajo uveljavljanje minimalnih standardov in smernic za dostopnost objektov, naprav in storitev, ki so namenjene javnosti ali se zanjo opravljajo.

ZIMI v 9. členu določa, da je diskriminacija zaradi invalidnosti pri dostopnosti do uporabe objektov v javni rabi prepovedana. V drugem odstavku je določeno, da se prilagoditve objektov v javni rabi opravijo z gradbenimi in tehničnimi napravami, zvočnimi in svetlobnimi indikatorji, pisnimi

informacijami in drugimi ustreznimi tehničnimi prilagoditvami. Tretji odstavek določa, da je objekte v javni rabi, ki se gradijo, in objekte v javni rabi, ki se rekonstruirajo, treba primerno prilagoditi med samo gradnjo ali rekonstrukcijo objekta.

ZIMI v drugem odstavku 38. člena določa, da se primerna prilagoditev obstoječih objektov v javni rabi zagotovi tako, da se odpravijo grajene in komunikacijske ovire iz 9. člena ZIMI, ki jih mora investitor odpraviti ob prvi rekonstrukciji objekta po uveljavitvi ZIMI, vendar najpozneje 15 let po uveljavitvi ZIMI. Rok za uresničitev obvezne primerne prilagoditve obstoječih objektov v javni rabi je torej 11. december 2025.

Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 199/21, 105/22 – ZNŠPP, 133/23, 85/24 – ZAID-A, 47/25 – odl. US in 75/25; v nadaljnjem besedilu: GZ-1) v 3. členu določa definicijo objekta v javni rabi, in sicer:

»objekt v javni rabi je objekt ali del objekta, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem, in sicer so to naslednji objekti v skladu s predpisom, ki ureja klasifikacijo vrst objektov CC-SI: nestanovanjska stavba, kot so gostinska stavba (skupina 121 po CC-SI), poslovna in upravna stavba (skupina 122 po CC-SI), trgovska stavba in stavba za storitvene dejavnosti (skupina 123 po CC-SI), stavba za promet in stavba za izvajanje komunikacij (skupina 124 po CC-SI), stavba splošnega družbenega pomena (skupina 126 CC-SI), obredna stavba (razred 1272 po CC-SI) in druga nestanovanjska stavba, če je namenjena javni rabi (skupina 113 po CC-SI) in javna površina, kot so javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, rekreacijska površina.«

GZ-1 v 25. členu določa bistvene in druge zahteve, ki jih morajo izpolnjevati objekti, med katerimi je tudi zahteva po univerzalni graditvi in uporabi objektov, ki je samostojno obravnavana v 32. členu GZ-1 (univerzalna graditev objekta). Ta vključuje graditev in uporabo objektov, dostopnih vsem ljudem, in graditev prilagodljivih objektov. Graditev in uporaba objektov, dostopnih vsem ljudem ne glede na njihovo morebitno trajno ali začasno oviranost, pomeni takšno projektiranje, gradnjo in uporabo objektov, ki omogoča neoviran dostop in njihovo uporabo. V tretjem odstavku 32. člena je določeno, da morajo ljudem s posameznimi funkcionalnimi oviranostmi dostopi, prehodi, povezovalne poti, vrata in vertikalne povezave (stopnice, klančine, osebna dvigala in druge mehanske dvigljive naprave) omogočati samostojno uporabo, opremljeni morajo biti s potrebno signalizacijo in opremo za nemoteno gibanje, komunikacijo in orientacijo. Na tak način morajo biti projektirani, grajeni in se uporabljati objekti v javni rabi ali deli objektov, ki so v javni rabi, kar je določeno v petem odstavku tega člena. GZ-1 s tako ureditvijo natančno določa pogoje, kako morajo biti objekti, ki se na novo gradijo, prizidujejo ali rekonstruirajo, grajeni, da zagotavljajo nemoteno uporabo za vse, torej tudi za invalide.

Univerzalna graditev, določena z GZ-1, torej določa obvezni način gradnje novih objektov in pri rekonstrukcijah (te se izvajajo na podlagi gradbenega dovoljenja). Prilagoditve obstoječih objektov izhajajo kot obveznost iz ZIMI. Med obema zakonoma pa ni povezave, ki bi določila, da pomeni prilagoditev obstoječih objektov po ZIMI način gradnje, kot ga GZ-1 določa za univerzalno graditev novih objektov oziroma objektov, ki se rekonstruirajo. Tudi Konvencija o pravicah invalidov ne določa tehničnih specifikacij prilagoditev, temveč jih ureja na načelni ravni in prepušča njihovo konkretizacijo državam pogodbenicam. V našem pravnem sistemu je uzakonjena uporaba standarda SIST ISO 21542, kar Slovenijo uvršča med najbolj zakonsko urejene države pri projektiranju in izvedbi objektov glede univerzalne oziroma splošne dostopnosti. Druge države to področje urejajo drugače in v bistveno manjšem obsegu tehničnih pravil, ki se uporabljajo pri samem objektu. Standard SIST ISO 21542 ni bil izdelan z namenom postavljanja zahtev po prilagajanju obstoječih objektov, temveč izključno za novogradnje in delno za rekonstrukcije. Torej je uporaba tega standarda za potrebe prilagajanja obstoječih objektov neizvedljiva in nerealna, saj obstoječega objekta praviloma ne bo mogoče tehnično prilagoditi zahtevam standarda v celotnem obsegu.

Pristojnost gradbene inšpekcije je urejena v 10. členu GZ-1 tako, da inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb GZ-1, ki se nanašajo na gradnjo, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, izvajajo gradbeni inšpektorji. Pristojnost je po GZ-1 omejena na gradnjo, za katero je predpisano

gradbeno dovoljenje. Gradnja je definirana kot izvedba gradbenih in drugih del, povezanih z gradnjo, ki zajema novogradnjo, rekonstrukcijo, manjšo rekonstrukcijo, vzdrževanje objekta, vzdrževalna dela v javno korist, odstranitev in spremembo namembnosti. Gradbeni inšpektor lahko ukrepe izreka le na podlagi GZ-1 v povezavi s tretjim odstavkom 9. člena ZIMI, ki določa, da je treba objekte v javni rabi, ki se gradijo, in objekte v javni rabi, ki se rekonstruirajo, primerno prilagoditi med samo gradnjo oziroma rekonstrukcijo objekta.

Glede na to, da se za potrebe prilagajanja obstoječih objektov ne morejo uporabljati vse določbe, ki veljajo za novogradnje in rekonstrukcijo, je treba 9. člen ZIMI dopolniti, in sicer predlog zakona določa, da morajo biti obstoječi objekti v javni rabi za invalide prilagojeni vsaj tako, da so invalidom dostopne vse storitve, ki se izvajajo v objektu v javni rabi. Prilagoditve objektov v javni rabi je treba zagotoviti delno ali v celoti, razen če bi bilo to tehnično neizvedljivo, povezano z nesorazmernim bremenom ali če bi se s tem poslabšale bistvene in druge zahteve objekta.

GZ-1 ne določa pristojnost gradbene inšpekcije za nadzor nad dostopnostjo že obstoječih objektov v javni rabi, ki se ne rekonstruirajo. Zato predlog zakona z novim poglavjem uvaja inšpekcijske ukrepe in kazenske določbe v zvezi s prekrški zaradi kršitev prilagoditve objektov v javni rabi. S predlogom zakona se na ta način določa pravna podlaga pristojni inšpekciji, da bo lahko opravljala nadzor nad dostopnostjo že obstoječih objektov v javni rabi, tudi če se ti ne bodo rekonstruirali, in sicer po preteku 15-letnega roka iz 38. člena ZIMI.

Iz zgoraj navedenih vzrokov je treba ZIMI spremeniti in dopolniti.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Cilj predloga zakona je, da se zagotovijo prilagoditve že obstoječih objektov v javni rabi, ki se opravijo z gradbenimi deli in tehničnimi napravami, zvočnimi in svetlobnimi znaki, pisnimi informacijami in drugimi ustreznimi tehničnimi prilagoditvami, pri čemer morajo biti obstoječi objekti v javni rabi in objekti v javni rabi, za rekonstrukcijo katerih se ne potrebuje gradbeno dovoljenje, za invalide prilagojeni vsaj tako, da so invalidom dostopne vse storitve, ki se izvajajo v objektu v javni rabi, so na voljo javnosti in do njih invalidi dostopajo znotraj objekta. Prilagoditve objektov v javni rabi je treba zagotoviti delno ali v celoti, razen če bi bilo to tehnično neizvedljivo, povezano z nesorazmernim bremenom ali če bi se s tem poslabšale bistvene in druge zahteve objekta.

Cilj zakona je tudi določiti pravno podlago inšpekciji, da bo lahko opravljala nadzor nad dostopnostjo že obstoječih objektov v javni rabi, tudi če se ti ne bodo rekonstruirali, in sicer po preteku 15-letnega roka iz 38. člena ZIMI.

2.2 Načela

Predlog zakona temelji na načelih:

- spoštovanje prirojenega dostojanstva invalidov, osebne samostojnosti, ki vključuje svobodno izbiro in neodvisnost posameznikov;
- omogočiti dostopnost že obstoječih objektov za invalide;
- zagotoviti zakonito pravno podlago za pristojnost inšpekcije in določitev prekrškov zaradi kršitev določb ZIMI zaradi nedostopnosti že obstoječih objektov v javni rabi za invalide.

2.3 Poglavitne rešitve

- a) Predstavitev predlaganih rešitev:

S 1. členom predloga zakona se v 9. členu ZIMI dopolni drugi odstavek. Določba nalaga, da se prilagoditve objektov v javni rabi opravijo z gradbenimi deli in tehničnimi napravami, zvočnimi in svetlobnimi znaki, pisnimi informacijami in drugimi ustreznimi tehničnimi prilagoditvami, pri čemer

morajo biti obstoječi objekti v javni rabi, ki so tudi dejansko v uporabi, za invalide prilagojeni vsaj tako, da so invalidom dostopne vse storitve, ki se izvajajo v objektu v javni rabi, so na voljo javnosti in do njih invalidi dostopajo znotraj objekta. Objekti in zunanje ureditve se prilagodijo tako, da se zagotavljajo parkirna mesta za invalide, dostop do objekta, vstop, vertikalne in horizontalne povezave, sanitarije za invalide, elementi, ki slepim in slabovidnim omogočajo varen vstop in pomoč pri uporabi, ter vsaj ena točka ali prostor, v katerem se s tehnologijo zagotavlja nemotena komunikacija za gluhe in naglušne osebe. Prilagoditve v čim večji meri izpolnjujejo zahteve, določene v predpisih s področja graditve, ki določajo pogoje za zagotavljanje univerzalne dostopnosti.

V 9. členu se doda nov tretji odstavek, ki določa, da je treba prilagoditve objektov v javni rabi zagotoviti delno ali v celoti, razen če je to tehnično neizvedljivo, povezano z nesorazmernimi bremenami ali če bi se s tem poslabšale bistvene in druge zahteve objekta. Pri presoji, ali prilagoditev pomeni nesorazmerno breme, se upošteva četrti odstavek 8. člena ZIMI. Lastnik objekta ali dela objekta v javni rabi oziroma upravljavec stvarnega premoženja države ali samoupravne lokalne skupnosti (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) mora imeti pripravljeno oceno v primeru tehnične neizvedljivosti, nesorazmerne bremena ali poslabšanja bistvenih in drugih zahtev objekta ter jo trajno hraniti.

Z določbo novega četrtega odstavka 9. člena se olajša gradnja zunanjih dvigal pri obstoječih objektih. Odstavek določa, da se gradnja zunanjih vertikalnih komunikacij stavbe za namen tega zakona šteje za vzdrževanje objekta v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov. Za izvedbo takih vzdrževalnih del se izdelata projekt za izvedbo gradnje (PZI). Če vertikalne komunikacije ne povezujejo več kot treh etaž, se lahko izdelajo le grafični prikazi rešitev (tlorisi, prerezi) in pridobi mnenje pooblaščenega strokovnjaka, s katerim ta izjavlja, da se s predvideno gradnjo ne bodo poslabšale obstoječe gradbenotehnične lastnosti stavbe. S tem ukrepom, torej da gradnja dvigal spada med vzdrževalna dela, se bistveno zmanjšajo birokratske ovire pri zagotavljanju dostopnosti v obstoječih objektih in doseganju cilja dostopnosti objektov v javni rabi.

GZ-1 ne določa pristojnosti gradbene inšpekcije za nadzor nad dostopnostjo že obstoječih objektov v javni rabi, ki se ne rekonstruirajo. Novi 37.a člen zato določa pravno podlago gradbeni inšpekciji, da bo lahko opravljala nadzor nad prilagoditvijo že obstoječih objektov v javni rabi, tudi če se ti ne bodo rekonstruirali, in sicer po preteku 15-letnega roka iz 38. člena ZIMI.

Novi 37.b člen ureja inšpekcijskega zavezanca. Inšpekcijski zavezanec po določbah tega poglavja je lastnik objekta ali dela objekta v javni rabi oziroma upravljavec stvarnega premoženja države ali samoupravne lokalne skupnosti. Lastnik objekta ali dela objekta je zemljiškoknjižni lastnik. Pri objektih, ki so v lasti Republike Slovenije ali samoupravne lokalne skupnosti, pa je zavezanec upravljavec stvarnega premoženja države ali samoupravne lokalne skupnosti.

Med inšpekcijske zavezanke ni bil vključen najemnik, saj ta brez soglasja lastnika ne more posegati v objekt oziroma njegov del z gradbenimi deli. Poleg tega se najemniki pogosto menjajo, kar bi otežilo določitev odgovornega zavezanca in izvajanje nadzora. Najemnika tudi ni mogoče zanesljivo ugotoviti iz javnih evidenc, zato bi njegovo vključevanje med zavezanke povzročilo dodatne administrativne in izvedbene zaplete za pristojne inšpekcijske službe.

Novi 37.c člen uvaja inšpekcijski ukrep odprave nepravilnosti, in sicer če gradbeni inšpektor ugotovi, da inšpekcijski zavezanec objekta ali dela objekta v javni rabi ni prilagodil v skladu z drugim odstavkom 9. člena predloga zakona, odredi prilagoditev objekta ali dela objekta v javni rabi v določenem roku. Ta ukrep je predviden z namenom, da pristojni inšpektorji opozorijo inšpekcijskega zavezanca na dolžnost prilagoditve objekta v javni rabi in mu odredijo primerni rok za izvedbo prilagoditve. Drugi odstavek tega člena daje pristojnim inšpektorjem možnost, da v primeru ugotovitve drugih nepravilnosti in kršitev iz drugega odstavka 9. člena tega zakona odredijo odpravo teh nepravilnosti v določenem roku.

V novem 37.č členu se urejajo prekrški zaradi kršitev prilagoditve objektov v javni rabi in globe. Člen kot prekršek določa neprilagoditev že obstoječega objekta v javni rabi, ki po 11. decembru 2025 ne

bo prilagojen v skladu z drugim odstavkom 9. člena ZIMI. Za prekršek je odgovorna pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost. Globa za pravno osebo je določena v razponu od 2.500 do 40.000 evrov, za samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa v razponu od 1.500 do 30.000 evrov. Za prekršek je odgovorna tudi odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali samoupravni lokalni skupnosti. Globa za odgovorne osebe je določena v razponu od 250 do 2.500 evrov. Glede na to, da je odgovornost prilagoditve na strani lastnika, ki pa je lahko tudi posameznik kot fizična oseba, se v četrtem odstavku ureja odgovornost za prekršek posameznika, ki v skladu z drugim odstavkom 9. člena ni prilagodil objekta. Globa je določena v razponu od 250 do 2.500 evrov. Višina globe je usklajena z globami za druge prekrške po ZIMI.

Ker je treba obstoječe objekte v javni rabi ustrezno prilagoditi do 11. decembra 2025, večje število teh objektov pa še ni prilagojenih in so s tem povezani visoki stroški, je v predlogu zakona predlagana rešitev, da se določba novega 37.č člena zakona začne uporabljati dve leti po uveljavitvi predloga zakona. Torej se bo lahko prekrškovni postopek začel šele po preteku tega roka. Ne glede na to pa bodo pristojni inšpektorji lahko zavezancem izrekli ukrep odprave nepravilnosti iz novega 37.c člena predloga zakona in tako zavezancu postavili rok, do katerega bo moral prilagoditi objekt ali del objekta v javni rabi.

b) Način reševanja:

Predlog sprememb zakona spreminja in dopolnjuje 9. člen ZIMI ter dodaja novo poglavje, ki daje podlago za pristojnost inšpekcije za nadzor nad dostopnostjo že obstoječih objektov v javni rabi, ki se ne rekonstruirajo, poleg tega določa ukrep za odpravo nepravilnosti in prekrške zaradi kršitve prilagoditve objektov v javni rabi.

c) Normativna usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom in s splošnimi veljavnimi načeli.

č) Usklajenost predloga zakona:

Predlog zakona je usklajen s civilno družbo in ciljnim skupinami, na katere se nanaša.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun in druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Predlog zakona nima finančnih posledic za državni proračun, zato za izvajanje zakona v sprejetem državnem proračunu ni treba zagotoviti dodatnih finančnih sredstev.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Predlog zakona ni predmet usklajevanja s pravnim redom EU.

Danska

Dostopnost javnih stavb za invalide je na Danskem urejena z dansko gradbeno uredbo, ki določa zahteve glede dostopnosti na podlagi predvidenih uporabnikov stavbe. Uredba določa, da morajo imeti uporabniki stavbe možnost samostojnega dostopa do stavbe, vstopa vanjo ter uporabe njenih

funkcij, skupnih prostorov in parkirnih mest. Zahteve med drugim vključujejo dostop brez stopnic do skupnih prostorov in funkcij stavb, minimalne standarde za dostopne sanitarije ter parkirna mesta za invalide.

Danska gradbena uredba določa minimalne zahteve glede dostopnosti, ki temeljijo na ocenjenih najpomembnejših minimalnih standardih v gradbeništvu. Namen je zagotoviti samostojno uporabo stavbe, njenih funkcij ter pripadajočih skupnih prostorov in parkirnih mest. Lastnik stavbe lahko določi strožje zahteve glede dostopnosti, kot jih predpisuje uredba.

Danski gradbeni zakon in gradbena uredba se uporabljata za novogradnje, obsežne prenove obstoječih stavb, pomembne spremembe namembnosti obstoječih stavb in rušitve. Po določbah gradbenega zakona mora stavba izpolnjevati zahteve gradbene uredbe, ki so veljale v času vložitve vloge za gradbeno dovoljenje.

Portugalska

Objekti v javni rabi so na Portugalskem opredeljeni v temeljnem zakonu o preprečevanju, rehabilitaciji, ponovni vključitvi in sodelovanju invalidov (zakon št. 38/2004 z dne 18. avgusta) in uredbi-zakonu št. 163/2006 z dne 8. avgusta.

Člen 3(d) temeljnega zakona o preprečevanju, rehabilitaciji, ponovni vključitvi in sodelovanju invalidov določa »spodbujanje družbe za vse z odpravo ovir in sprejemanjem ukrepov, namenjenih polnemu sodelovanju invalidov«. Leta 2006 je bil sprejet zakon, ki določa pogoje dostopnosti, ki jih je treba upoštevati pri načrtovanju in gradnji javnih prostorov, javnih objektov ter javnih in stanovanjskih stavb. Ta zakon vključuje tehnične standarde, ki jih morajo izpolnjevati stavbe, oprema in infrastruktura, na katero se nanaša.

Uredba-zakon št. 163/2006 z dne 8. avgusta, vključno s poznejšimi spremembami, določa, da je treba objekte, stavbe, ustanove, opremo in vse vključujoče prostore prilagoditi v 10 letih od začetka veljavnosti zakona (8. februar 2007), da se zagotovi skladnost s tehničnimi standardi.

Izjeme pri izpolnjevanju tehničnih standardov glede dostopnosti so dovoljene, kadar so potrebna dela nesorazmerno zahtevna ali terjajo nesorazmerno breme, izvedba ni mogoča ali če bi poseg bistveno vplival na kulturno oziroma zgodovinsko dediščino.

Portugalska zakonodaja predvideva civilno in disciplinsko odgovornost, upravni prekrški pa se kaznujejo z globo od 250 evrov do 3.740,98 evra v primeru fizičnih oseb in od 500 evrov do 44.891,81 evra v primeru pravnih oseb. V primeru malomarnosti so najvišji zneski globe določeni na 1.870,49 evra za fizične osebe in 22.445,91 evra za pravne osebe.

Poleg tega se lahko v primeru posebej resnih kršitev izrečejo tudi dodatne sankcije, in sicer izguba pravice do subvencij, ki jih dodeljujejo javne organizacije ali javne službe; prepoved opravljanja dejavnosti, ki zahteva javno dovoljenje, pooblastilo ali soglasje javnega organa; zaprtje obrata, katerega delovanje je pogojeno z dovoljenjem ali licenco upravnega organa, in začasna ukinitve dovoljenj, licenc ali pooblastil.

Estonija

V Estoniji je dostopnost objektov v javni rabi za invalide urejena z uredbo št. 28 z dne 29. 5. 2018 ministra za gospodarske zadeve in komunikacije o »zahtevah za stavbe, ki izhajajo iz posebnih potreb invalidov«. Uredba temelji na estonskem zakonu o graditvi in se uporablja za stavbe in strukture, v katerih se zagotavljajo storitve za javnost, javne ceste znotraj naselij in javno dostopne zasebne ceste ter stavbe ali dele stavb, ki morajo v skladu z urbanističnimi ali projektnimi zahtevami izpolnjevati standarde dostopnosti za invalide. Uredba sicer izrecno ne opredeljuje »javnih stavb« kot ločene kategorije, vendar velja za stavbe in strukture, v katerih se zagotavljajo storitve za javnost (npr. vladni uradi, poslovni prostori, kulturni in izobraževalni objekti itd.). V uredbi se uporablja izraz »stavba, v kateri se zagotavljajo storitve za javnost«, ki je nedoločen pravni pojem in v uredbi nima natančne opredelitve. Pripravljen je osnutek nove uredbe, ki bo opredelila stavbe, za katere veljajo zahteve glede dostopnosti, na podlagi njihovega namena uporabe. Ta namen je zapisan v gradbenem registru, kar omogoča preprosto določitev, katere stavbe morajo izpolnjevati zahteve glede dostopnosti.

Uredba določa posebne zahteve glede dostopnosti za stavbe in infrastrukturo, vključno z zagotavljanjem mobilnosti (npr. klančine, stopnice, dvigala, širina vrat), dostopom do vhodov, notranjih poti in območij za zagotavljanje storitev, ter potrebne prilagoditve v javnih sanitarijah, pralnih prostorih in nastanitvah. Uredba določa minimalne zahteve glede dostopnosti, občine lahko v prostorskih dokumentih ali projektnih pogojih določijo strožje zahteve.

V Estoniji zahteve glede dostopnosti veljajo za nove gradnje, rekonstrukcije in v nekaterih primerih za obstoječe stavbe, vendar se njihov obseg in obveznosti razlikujejo. Novogradnje morajo v celoti izpolnjevati zahteve, kar vključuje klančine, vhode, širine vrat, notranje poti, dvigala, javna stranišča in druge ključne elemente. V primeru rekonstrukcije stavbe je treba dostopnost izboljšati v največjem mogočem obsegu glede na obseg del. Za obstoječe stavbe, ki niso predmet rekonstrukcije, uredba ne nalaga splošne obveznosti prilagoditve obstoječih stavb za dostopnost, če rekonstrukcija ni izvedena. V primeru spremembe namembnosti stavbe je treba zagotoviti skladnost z zahtevami.

Skladnost z zahtevami nadzorujejo občine v postopku izdaje gradbenega in uporabnega dovoljenja, zakonski nadzor pa izvaja tamkajšnji urad za varstvo potrošnikov in tehnični nadzor. Zakon o graditvi nadzornim organom omogoča izdajo odredb o odpravi neskladnosti in izrekanje izvršilnih glob, če zahteve glede dostopnosti niso izpolnjene. Če je bilo izdano uporabno dovoljenje, vendar se pozneje ugotovi neskladnost stavbe, lahko urad za varstvo potrošnikov in tehnični nadzor kadar koli izvaja nadzor ter od lastnika zahteva odpravo pomanjkljivosti. Po potrebi lahko posreduje tudi lokalna oblast. Sankcije lahko vključujejo zavrnitev izdaje uporabnega dovoljenja, odredbe o odpravi neskladnosti, izvršilne globe ali pravne postopke na podlagi zakonodaje o enakem obravnavanju. V praksi je uveljavljanje pogosto povezano z odločitvami nadzornega organa in možnostmi za odpravo pomanjkljivosti pred izrekom glob.

Romunija

V skladu z določbami zakona št. 448/2006 o varstvu in spodbujanju pravic invalidov dostopnost pomeni niz ukrepov in del za prilagoditev fizičnega okolja ter informacijskega in komunikacijskega okolja potrebam invalidov, kar je ključni dejavnik pri uresničevanju pravic in izpolnjevanju obveznosti invalidov v družbi. Poti in sredstva dostopa so opredeljeni kot elementi, s katerimi se zagotavlja dostop v javne stavbe ter možnost gibanja invalidov znotraj stavbe. Stavba javnega interesa in javne koristi je opredeljena kot stavba s skupno uporabno površino, večjo od 250 m², ki jo pogosto obiskuje javnost, jo zasedajo organi javne uprave in v kateri se izvajajo dejavnosti nacionalnega, okrožnega ali lokalnega javnega interesa ali v kateri se izvajajo komercialne, družbenokulturne, izobraževalne, zdravstvene, športne, finančno-bančne, nastanitvene in gostinske dejavnosti ter storitve in podobno. Opredelitev je navedena tudi v zakonu št. 448/2006, in sicer so javne stavbe tiste stavbe, ki pripadajo javnim in zasebnim institucijam, ki ponujajo različne vrste storitev prebivalstvu. 62. člen zakona št. 448/2006 vključuje določbe glede dostopnosti, npr.: javne stavbe, dostopne poti, stanovanjske stavbe, zgrajene z javnimi sredstvi, javni prevoz in njihova postajališča, taksiji, potniški železniški vagoni in peroni glavnih postaj, parkirna mesta, javne ulice in ceste, javni telefoni ter informacijsko in komunikacijsko okolje se prilagodijo v skladu s pravnimi določbami na tem področju, da se invalidom omogoči neoviran dostop.

Javni organi, institucije in pravne osebe zasebnega in javnega prava morajo glede na namen, namembnost in infrastrukturo namestiti specifične prilagoditve za vsako vrsto invalidnosti, in sicer za javne stavbe: klančine in/ali, kjer je ustrezno, elektronski ali avtomatizirani dostopni sistemi, dvigala ali dvigljive ploščadi, zvočni in vizualni vodilni ter informacijski sistemi v lahko razumljivem jeziku, taktilni zemljevidi, vsaj eno prilagojeno stranišče.

Zgodovinske in arhitekturne stavbe se prilagodijo ob upoštevanju njihovih arhitekturnih značilnosti v skladu z veljavno zakonodajo.

Lokalne oblasti morajo v komisije za prevzem gradbenih del ali prilagoditev vključiti predstavnike nevladnih organizacij invalidov.

Neupoštevanje zakonskih določb glede dostopnosti stavb je prekršek in se kaznuje z globo. Prekršek ugotavljajo in globo izrekajo socialni inšpektorji. Zbrana sredstva se nakažejo v državni proračun.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne bo imel administrativnih posledic.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Predlog zakona ne bo imel administrativnih posledic.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Predlog zakona ne bo imel posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Predlog zakona bo predstavljen strokovni in širši javnosti.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa: /

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Predlog zakona je prvič objavljen na portalu e-Demokracija 17. 3. 2025. Popravljeni predlog je bil nato 7. 7. 2025 ponovno objavljen na e-Demokraciji. Javna obravnava je trajala do 31. 7. 2025.

Med javno obravnavo smo s strani občin prejeli pripombo glede določitve izključne pristojnosti občinskih inšpektorjev za nadzor nad javnimi površinami, ki je bila upoštevana, saj je bila v popravljenem predlogu zakona dana pristojnost gradbenim inšpektorjem. Upoštevana je bila tudi pripomba, da se najemnik objekta izvzame izmed zavezancev.

Občine so tudi navajale, da je še vedno veliko objektov neprilagojenih, kar je velik finančni zalogaj za občine, zato menijo, da rok za prilagoditve ni realen, in predlagajo podaljšanje roka za 5 let, nekatere za 10 let. Pripombe ni bilo mogoče upoštevati, saj je bil po ZIMI določen 15-letni rok za prilagoditev, ki poteče 11. 12. 2025. Podaljšanje roka tudi ni smiselno, saj bi to pomenilo nadaljnje odlašanje z uresničevanjem pravic invalidov do enakega dostopa do grajenega okolja in storitev, kar je v nasprotju z načelom enakih možnosti ter obveznostmi države iz Konvencije o pravicah invalidov. Poleg tega so bili zavezanci z rokom že dolgo seznanjeni, kar jim je omogočilo ustrezno načrtovanje in postopno izvedbo prilagoditev. Nadaljnje podaljševanje bi zmanjšalo spodbujevalni učinek zakona in poslalo napačno sporočilo glede pomena dostopnosti kot temeljne človekove pravice.

Prav tako iz enakega razloga nista bila upoštevana predloga občin, da bi se podaljšal rok za izrekanje glob z 2 let na 5 let ter da bi se občinam zagotovilo dodatne vire financiranja za prilagoditve. Tudi

pripombe, da se v zakon podajo natančnejša merila in kriteriji glede ocene nesorazmernega bremena, tehnične neizvedljivosti in podobno, ni bilo mogoče upoštevati, saj zakonodajna raven ni primerna za tako podrobno urejanje. V praksi se namreč možnost prilagoditve presoja individualno, glede na konkretne okoliščine posameznega primera, pri čemer se upošteva tudi sorazmernost ukrepov in razpoložljive tehnične možnosti.

Predlog občin, da se določba o globah za odgovorne osebe črta, je bil sprva sprejet, vendar je bila na podlagi medresorskega usklajevanja določba ponovno vključena v besedilo člena, saj se je ocenilo, da je sankcijski mehanizem nujen za zagotavljanje učinkovitega izvajanja zakonskih obveznosti.

Zveza paraplegikov Slovenije ter Nacionalni svet invalidskih organizacij Slovenije sta predlagala nekaj terminoloških pripomb, ki so bile upoštevane. Prav tako je bil upoštevan predlog glede ustreznjšega zapisa prekrška po 11. 12. 2025. Predlagali so tudi, da se pri obveznosti prilagoditve izjema veže le na uporabo inštituta nesorazmernega bremena in ne dodatno na gradbenotehnične lastnosti objekta ter tehnične neizvedljivosti prilagoditve. Tega ni bilo mogoče upoštevati, saj kak poseg morebiti ne predstavlja nesorazmernega bremena, bi pa bistveno poslabšal gradbenotehnične lastnosti objekta (npr. podrtje nosilne stene), zato morajo obstajati navedene izjeme. Upoštevati tudi ni bilo mogoče predloga glede črtanja prehodne določbe o dvoletnem roku za začetek izrekanja glob.

Gospodarska zbornica Slovenije, Združenje za informatiko in telekomunikacije, je predlagalo jasnejši zapis glede objektov v javni rabi, kar ni bilo upoštevano, saj je definicija v GZ-1 ter klasifikaciji po Uredbi o razvrščanju objektov jasna. Predlogu za pripravo podzakonskega akta ni bilo mogoče ugoditi, saj se bo dostopnost presojala za vsak objekt posebej in nekih splošnih pravil ni mogoče dati. Veljajo pravila glede univerzalne dostopnosti s področja gradbene zakonodaje in s tem predlogom zakona določene izjeme. Predlagajo tudi zamik začetka uporabe predloga zakona za 2 leti, česar tudi ni možno upoštevati.

Trgovinska zbornica Slovenije je v javni obravnavi predlagala, da se določi novo prehodno obdobje za primerno prilagoditev, in sicer vsaj 10 let, česar ni mogoče upoštevati. Predlog je bil tudi, da se določi, da se prilagoditve izvedejo le, če gradbeno dovoljenje ni potrebno. Tega ni bilo mogoče upoštevati, saj je prilagoditev potrebna v vsakem primeru, ne glede na pridobitev gradbenega dovoljenja. Predlagali so, da se v predlogu zakona spremeni besedilo »obveza dostopa do vseh storitev, ki se izvajajo v objektu« in se uporabi trenutno veljavno obvezo »dostopa do uporabe objektov v javni rabi«. Tega v predlogu zakona ni mogoče upoštevati, saj je bistvo predloga zakona v tem, da invalidi lahko dostopajo do vseh storitev, ki se nudijo v objektih v javni rabi. Nadalje predlagajo, da se v objektih za zagotovitev komunikacije z osebami z okvaro sluha le-ta zagotovi le v primeru, kjer je komunikacija bistvenega pomena, kar je bilo v celoti upoštevano. Predlagajo jasno opredelitev nesorazmernih stroškov in kako se ti ocenjujejo. Tega predloga ni mogoče upoštevati, ocena je odvisna od vsakega posameznega primera. Predlagali so razmejitev odgovornosti lastnika in najemnika objekta, kar je upoštevano, saj najemniki niso več med zavezanci.

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi predloga zakona niso sodelovali zunanji strokovnjaki.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

Pri delu Državnega zbora Republike Slovenije bodo sodelovali:

- Luka Mesec, minister za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Igor Feketija, državni sekretar na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,

- mag. Andrejka Znoj, generalna direktorica Direktorata za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Simona Kamšek, vodja Sektorja za izenačevanje možnosti invalidov na Direktoratu za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- Tanja Dular, sekretarka v Sektorju za izenačevanje možnosti invalidov na Direktoratu za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti,
- mag. Metka Voler, sekretarka v Sektorju za izenačevanje možnosti invalidov na Direktoratu za invalide na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14, 32/17 in 95/24) se v 9. členu drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Prilagoditve objektov v javni rabi se opravijo z gradbenimi deli in tehničnimi napravami, zvočnimi in svetlobnimi znaki, pisnimi informacijami in drugimi ustreznimi tehničnimi prilagoditvami, pri čemer morajo biti obstoječi objekti v javni rabi za invalide prilagojeni vsaj tako, da so invalidom dostopne vse storitve, ki se izvajajo v objektu v javni rabi, so na voljo javnosti in do njih invalidi dostopajo znotraj objekta. Objekti in zunanje ureditve se prilagodijo tako, da se zagotavljajo parkirna mesta za invalide, dostop do objekta, vstop, vertikalne in horizontalne povezave, sanitarije za invalide, elementi, ki slepim in slabovidnim omogočajo varno uporabo, ter vsaj ena točka ali prostor, v katerem se s tehnologijo zagotavlja nemotena komunikacija za gluhe in naglušne osebe. Prilagoditve se izvedejo tako, kot je določeno v predpisih s področja graditve, ki določajo pogoje za zagotavljanje univerzalne dostopnosti.«.

Za drugim odstavkom se dodata nova tretji in četrti odstavek, ki se glasita:

»(3) Prilagoditve objektov v javni rabi je treba zagotoviti delno ali v celoti, razen če je to tehnično neizvedljivo, povezano z nesorazmernim bremenom ali če bi se s tem poslabšale bistvene in druge zahteve objekta. Pri presoji, ali prilagoditev pomeni nesorazmerno breme, se upošteva četrti odstavek prejšnjega člena. Lastnik objekta ali dela objekta v javni rabi oziroma upravljavec stvarnega premoženja države ali samoupravne lokalne skupnosti (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) mora v primeru tehnične neizvedljivosti, nesorazmernega bremena ali poslabšanja bistvenih in drugih zahtev objekta imeti pripravljeno oceno ter jo trajno hraniti.

(4) Gradnja zunanjih vertikalnih komunikacij stavbe se za namen tega zakona šteje za vzdrževanje objekta v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov. Za izvedbo vzdrževalnih del iz prejšnjega stavka se izdelata projekt za izvedbo gradnje (PZI). Če vertikalne komunikacije ne povezujejo več kot treh etaž, se lahko izdelajo le grafični prikazi rešitev (tlorisi, prerezi) in pridobi mnenje pooblaščenega strokovnjaka, s katerim ta izjavlja, da se s predvideno gradnjo ne bodo poslabšale obstoječe gradbenotehnične lastnosti stavbe.«.

Dosedanji tretji odstavek postane peti odstavek.

2. člen

Za 37. členom se dodajo novi, VII.A poglavje ter člani 37.a, 37.b, 37.c in 37.č, ki se glasijo:

»VII.A INŠPEKCIJSKI UKREPI IN KAZENSKÉ DOLOČBE V ZVEZI S PREKRŠKI ZARADI
KRŠITEV PRILAGODITVE OBJEKTOV V JAVNI RABI

37.a člen
(pristojnost organov za opravljanje inšpekcijskega nadzora)

Inšpekcijski nadzor nad izvajanjem drugega odstavka 9. člena tega zakona opravljajo gradbeni inšpektorji.

37.b člen
(inšpekcijski zavezanec)

Inšpekcijski zavezanec je v skladu s tem poglavjem lastnik objekta ali dela objekta v javni rabi oziroma upravljavec stvarnega premoženja države ali samoupravne lokalne skupnosti.

37.c člen
(inšpekcijski ukrep odprave nepravilnosti)

(1) Če gradbeni inšpektor ugotovi, da inšpekcijski zavezanec iz prejšnjega člena objekta ali dela objekta v javni rabi ni prilagodil v skladu z drugim odstavkom 9. člena tega zakona, odredi prilagoditev objekta ali dela objekta v javni rabi v določenem roku.

(2) Če gradbeni inšpektor pri izvajanju nadzora ugotovi druge nepravilnosti in kršitve iz drugega odstavka 9. člena tega zakona, odredi odpravo teh nepravilnosti v določenem roku.

37.č člen
(prekrški zaradi kršitev prilagoditve objektov v javni rabi)

(1) Z globo od 2.500 do 40.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, ki v skladu z drugim odstavkom 9. člena tega zakona ni prilagodila objekta ali dela objekta v javni rabi.

(2) Z globo od 1.500 do 30.000 eurov se kaznuje za prekršek iz prejšnjega odstavka samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost.

(3) Z globo od 250 do 2.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena tudi odgovorna oseba pravne osebe, odgovorna oseba samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali samoupravni lokalni skupnosti.

(4) Z globo od 250 do 2.500 eurov se kaznuje za prekršek iz prvega odstavka tega člena posameznik, ki v skladu z drugim odstavkom 9. člena tega zakona ni prilagodil objekta ali dela objekta v javni rabi.«.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

3. člen
(začetek uporabe posameznih določb)

Novi 37.č člen zakona se začne uporabljati dve leti po uveljavitvi tega zakona.

4. člen
(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu:

ZIMI v 9. členu določa, da je prepovedana diskriminacija zaradi invalidnosti pri dostopnosti do uporabe objektov v javni rabi. V drugem odstavku je določeno, da se prilagoditve objektov v javni rabi opravijo z gradbenimi in tehničnimi napravami, zvočnimi in svetlobnimi indikatorji, pisnimi informacijami in drugimi ustreznimi tehničnimi prilagoditvami. Tretji odstavek določa, da je objekte v javni rabi, ki se gradijo, in objekte v javni rabi, ki se rekonstruirajo, treba primerno prilagoditi med samo gradnjo ali rekonstrukcijo objekta.

ZIMI v drugem odstavku 38. člena določa, da se primerna prilagoditev obstoječih objektov v javni rabi zagotovi s tem, da se odpravijo grajene in komunikacijske ovire iz 9. člena ZIMI, ki jih mora investitor odpraviti ob prvi rekonstrukciji objekta po uveljavitvi ZIMI, vendar najpozneje 15 let po uveljavitvi ZIMI. Rok za uresničitev obvezne primerne prilagoditve obstoječih objektov v javni rabi je torej 11. december 2025.

GZ-1 v 3. členu določa definicijo objekta v javni rabi, in sicer:

»objekt v javni rabi je objekt ali del objekta, katerega raba je pod enakimi pogoji namenjena vsem, in sicer so to naslednji objekti v skladu s predpisom, ki ureja klasifikacijo vrst objektov CC-SI: nestanovanjska stavba, kot so gostinska stavba (skupina 121 po CC-SI), poslovna in upravna stavba (skupina 122 po CC-SI), trgovska stavba in stavba za storitvene dejavnosti (skupina 123 po CC-SI), stavba za promet in stavba za izvajanje komunikacij (skupina 124 po CC-SI), stavba splošnega družbenega pomena (skupina 126 CC-SI), obredna stavba (razred 1272 po CC-SI) in druga nestanovanjska stavba, če je namenjena javni rabi (skupina 113 po CC-SI) in javna površina, kot so javna cesta, ulica, trg, tržnica, igrišče, parkirišče, pokopališče, park, zelenica, rekreacijska površina.«

GZ-1 v 25. členu določa bistvene in druge zahteve, ki jih morajo izpolnjevati objekti, med katerimi je tudi zahteva po univerzalni graditvi in uporabi objektov, ki je samostojno obravnavana v 32. členu GZ-1 (univerzalna graditev objektov). Ta vključuje graditev in uporabo objektov, dostopnih vsem ljudem, in graditev prilagodljivih objektov. Graditev in uporaba objektov, dostopnih vsem ljudem, ne glede na njihovo morebitno trajno ali začasno oviranost, pomeni takšno projektiranje, gradnjo in uporabo objektov, ki omogoča neoviran dostop in njihovo uporabo. V tretjem odstavku 32. člena je določeno, da morajo ljudem s posameznimi funkcionalnimi oviranostmi dostopi, prehodi, povezovalne poti, vrata in vertikalne povezave (stopnice, klančine, osebna dvigala in druge mehanske dvigalne naprave) omogočati samostojno uporabo, opremljeni morajo biti s potrebno signalizacijo in opremo za nemoteno gibanje, komunikacijo in orientacijo. Na tak način morajo biti projektirani, grajeni in se uporabljati objekti v javni rabi ali deli objektov, ki so v javni rabi, kar je določeno v petem odstavku tega člena. GZ-1 s tako ureditvijo natančno določa pogoje, kako morajo biti objekti, ki se na novo gradijo, prizidujejo ali rekonstruirajo, grajeni, da zagotavljajo nemoteno uporabo za vse, torej tudi za invalide.

Glede na to, da se za potrebe prilagajanja obstoječih objektov ne morejo uporabljati vse določbe, ki veljajo za novogradnje in rekonstrukcijo, je treba 9. člen ZIMI dopolniti. S 1. členom predloga zakona se v 9. členu dopolni drugi odstavek. Določba nalaga, da se prilagoditve objektov v javni rabi opravijo z gradbenimi deli in tehničnimi napravami, zvočnimi in svetlobnimi znaki, pisnimi informacijami in drugimi ustreznimi tehničnimi prilagoditvami, pri čemer morajo biti obstoječi objekti v javni rabi, ki so tudi dejansko v uporabi, za invalide prilagojeni vsaj tako, da so invalidom dostopne vse storitve, ki se izvajajo v objektu v javni rabi, so na voljo javnosti in do njih invalidi dostopajo znotraj objekta. Objekti in zunanje ureditve se prilagodijo tako, da se zagotavljajo parkirna mesta za invalide, dostop do objekta, vstop, vertikalne in horizontalne povezave, sanitarije za invalide, elementi, ki slepim in slabovidnim omogočajo varen vstop in pomoč pri uporabi, ter vsaj ena točka ali prostor, v katerem se s tehnologijo zagotavlja nemotena komunikacija za gluhe in naglušne osebe. Prilagoditve v čim večji

meri izpolnjujejo zahteve, določene v predpisih s področja graditve, ki določajo pogoje za zagotavljanje univerzalne dostopnosti.

To bi v praksi pomenilo, da mora biti objekt v javni rabi, ki je namenjen na primer za kulturno dejavnost, za invalide dostopen v smislu dostopa do vseh kulturnih prireditev ter tudi do restavracije, kjer se nudijo gostinske storitve, če je ta v sklopu objekta. Vse storitve, ki se ponujajo znotraj objekta v javni rabi, morajo biti dostopne invalidu v prostorih tega objekta, ne zunaj njega. Pri prilagoditvi obstoječih objektov v javni rabi je poudarek na dostopnosti storitev v objektu. To, kot že navedeno, pomeni zagotovitev parkirnega mesta, dostopa do objekta, vstopa, vertikalnih in horizontalnih povezav, sanitarij za invalide, elementov, ki slepim in slabovidnim omogočajo varno uporabo, ter vsaj ene točke ali prostora, v katerem se s tehnologijo zagotavlja nemotena komunikacija za gluhe in naglušne osebe; ne pomeni pa, da bo objekt moral v celoti izpolnjevati pogoje, določene za novogradnje in rekonstrukcije, kar ni neposredno povezano z dostopom do same storitve.

Te prilagoditve se izvedejo tako, kot je določeno v predpisih s področja graditve, ki določajo pogoje za zagotavljanje univerzalne dostopnosti. Navedeno pomeni, da veljajo tudi vse izjeme, določene v predpisih s področja graditve, torej izjeme glede objektov na težko dostopnih krajih, glede stopnje prilagojenosti zunanjih javnih površin, glede hotelskih in podobnih gostinskih stavb ter druge.

V 9. členu se doda nov tretji odstavek, ki določa, da je treba prilagoditve objektov v javni rabi zagotoviti delno ali v celoti (odvisno, katere prilagoditve bo možno izvesti), razen če je to tehnično neizvedljivo, povezano z nesorazmernim bremenom ali če bi se s tem poslabšale bistvene in druge zahteve objekta. Pri odločitvi, ali je možna prilagoditev objekta v celoti ali le delno, ne gre za samovoljno odločitev zavezanca. Če ni nobenih omejitev (tehnična neizvedljivost, nesorazmerno breme, bistvene in druge zahteve objekta), se mora objekt prilagoditi v celoti. V nekaterih primerih pa bo zaradi navedenih razlogov prilagoditev delno mogoča in delno ne, in takrat govorimo o delni prilagoditvi objekta. Pri presoji, ali prilagoditev pomeni nesorazmerno breme, se upošteva četrti odstavek 8. člena ZIMI. Lastnik objekta ali dela objekta v javni rabi oziroma upravljavec stvarnega premoženja države ali samoupravne lokalne skupnosti (v nadaljnjem besedilu: zavezanec) mora pripraviti oceno v primeru tehnične neizvedljivosti, nesorazmernega bremena ali poslabšanja bistvenih in drugih zahtev objekta in jo trajno hraniti. Oceno pripravi zavezanec ali jo zanj pripravi usposobljena oseba (npr. projektant), ki presoja elemente za vsak posamezen objekt. To oceno bo moral zavezanec ob morebitnem inšpekcijskem nadzoru predložiti pristojnemu inšpektorju.

Če bi bilo treba za prilagoditev objekta v javni rabi na primer porušiti nosilno steno, seveda tak poseg ni mogoč, saj bi se s tem poslabšale gradbenotehnične lastnosti objekta. Poleg tega tehnično ne bodo izvedljive tudi nekatere druge prilagoditve, na primer velikost prostora ne omogoča dostopa z invalidskim vozičkom, saj širitev prostora sploh ni možna. Pri presoji, ali ukrep pomeni nesorazmerno breme, se upoštevajo zlasti velikost in viri javnega ali zasebnega subjekta, njegova narava, ocenjeni stroški, mogoče koristi do boljšega dostopa za invalide ter zgodovinska, kulturna, umetniška in arhitekturna vrednost premičnin oziroma nepremičnin. Zavezanec bo imel torej možnost, da v primeru tehnične neizvedljivosti, nesorazmernega bremena ali poslabšanja bistvenih in drugih zahtev objekta pripravi ustrezno oceno. Sama ocena ne bo predmet upravnih postopkov, ampak bo v pristojnosti zavezanca. Oceno pripravi sam ali jo zanj pripravi za to usposobljena oseba.

Če gre za objekt, varovan na podlagi predpisov s področja varstva kulturne dediščine, je treba upoštevati mnenje pristojnega mnenjedajalca za področje kulturne dediščine, kot je določeno v šestem odstavku 25. člena GZ-1.

Z določbo novega četrtega odstavka 9. člena se olajša gradnja zunanjih dvigal pri obstoječih objektih. Novi četrti odstavek določa, da se gradnja zunanjih vertikalnih komunikacij stavbe za namen tega zakona šteje za vzdrževanje objekta v skladu z zakonom, ki ureja graditev objektov. Za izvedbo takih vzdrževalnih del se izdelata projekt za izvedbo gradnje (PZI). Če vertikalne komunikacije ne povezujejo več kot treh etaž, se lahko izdelajo le grafični prikazi rešitev (tlorisi, prerezi) in pridobi mnenje

pooblaščenega strokovnjaka, s katerim ta izjavlja, da se s predvideno gradnjo ne bodo poslabšale obstoječe gradbenotehnične lastnosti stavbe.

S to določbo, torej da gradnja dvigal spada med vzdrževalna dela, se bistveno zmanjšajo birokratske ovire pri zagotavljanju dostopnosti v obstoječih objektih in doseganju cilja dostopnosti objektov v javni rabi. V skladu z veljavno gradbeno zakonodajo je namreč treba za dvigala, višja od treh etaž, pridobiti gradbeno dovoljenje, za nižja dvigala pa izvesti postopek za gradnjo manjše rekonstrukcije. Pri obeh postopkih je treba pridobiti mnenje pristojnih mnenjedajalcev, pri prvem izdelati dokumentacijo za gradbeno dovoljenje, enako pri drugem, le da v manjšem obsegu. Treba je izdelati tudi dokumentacijo za izvedbo gradnje. Pri prvem postopku so vključeni tudi stranski udeleženci. Novela Zakona o urejanju prostora določa, da za gradnjo dvigal pri obstoječih objektih ni treba upoštevati določb prostorskega akta oziroma se za takšno gradnjo ne pridobiva mnenje občine. Ker je bilo to eno ključnih mnenj pri gradnji zunanjih dvigal na obstoječih objektih, ni smiselno, da se še vedno pridobiva gradbeno dovoljenje ali izvedejo postopki manjše rekonstrukcije. Zato je bila z novim četrtem odstavkom uvedena rešitev, ki olajša gradnjo zunanjih dvigal pri obstoječih objektih. Navedena določba pomeni, da je za gradnjo zunanjih dvigal treba izdelati ustrezno dokumentacijo. Opozoriti velja, da je tudi za vzdrževalna dela treba pridobiti mnenje pristojnih mnenjedajalcev, če je tako določeno v predpisih s področja pristojnega mnenjedajalca.

K 2. členu:

Z 2. členom predloga zakona se doda novo, VII.A poglavje, in sicer »INŠPEKCIJSKI UKREPI IN KAZENSKÉ DOLOČBE V ZVEZI S PREKRŠKI ZARADI KRŠITEV PRILAGODITVE OBJEKTOV V JAVNI RABI«. Za 37. členom ZIMI se dodaja novi 37.a člen, 37.b člen, 37.c člen in 37.č člen.

Pristojnost gradbene inšpekcije je urejena v 10. členu GZ-1 na način, da inšpekcijski nadzor nad izvajanjem določb GZ-1, ki se nanašajo na gradnjo, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje, izvajajo gradbeni inšpektorji. Pristojnost je po GZ-1 omejena na gradnjo, za katero je predpisano gradbeno dovoljenje. Gradnja je definirana kot izvedba gradbenih in drugih del, povezanih z gradnjo, ki zajema novogradnjo, rekonstrukcijo, manjšo rekonstrukcijo, vzdrževanje objekta, vzdrževalna dela v javno korist, odstranitev in spremembo namembnosti. Gradbeni inšpektor lahko ukrepe izreka le na podlagi GZ-1 v povezavi s tretjim odstavkom 9. člena ZIMI, ki določa, da je treba objekte v javni rabi, ki se gradijo, in objekte v javni rabi, ki se rekonstruirajo, primerno prilagoditi med samo gradnjo oziroma rekonstrukcijo objekta.

GZ-1 torej ne določa pristojnosti gradbene inšpekcije za nadzor nad dostopnostjo že obstoječih objektov v javni rabi, ki se ne rekonstruirajo.

Novi 37.a člen določa pravno podlago gradbeni inšpekciji, da bo lahko opravljala nadzor nad prilagoditvijo že obstoječih objektov v javni rabi, tudi če se ti ne bodo rekonstruirali, in sicer po preteku 15-letnega roka iz 38. člena ZIMI.

Novi 37.b člen ureja inšpekcijskega zavezanca. Inšpekcijski zavezanec je po določbah tega poglavja lastnik objekta ali dela objekta oziroma upravljavec stvarnega premoženja države ali samoupravne lokalne skupnosti. Lastnik objekta ali dela objekta je zemljiškoknjižni lastnik. Pri objektih, ki so v lasti Republike Slovenije ali samoupravne lokalne skupnosti, pa je zavezanec upravljavec stvarnega premoženja države ali samoupravne lokalne skupnosti.

Novi 37.c člen uvaža inšpekcijski ukrep odprave nepravilnosti, in sicer če gradbeni inšpektor ugotovi, da inšpekcijski zavezanec objekta ali dela objekta v javni rabi ni prilagodil v skladu z drugim odstavkom 9. člena predloga zakona, odredi prilagoditev objekta ali dela objekta v javni rabi v določenem roku. Ta ukrep je predviden z namenom, da pristojni inšpektorji opozorijo inšpekcijskega zavezanca na dolžnost prilagoditve objekta v javni rabi in mu odredijo primerni rok za izvedbo prilagoditve. Drugi odstavek tega člena daje pristojnim inšpektorjem možnost, da v primeru ugotovitve drugih nepravilnosti in kršitev iz drugega odstavka 9. člena tega zakona odredijo odpravo teh

nepravilnosti v določenem roku. Ta rok, ki ga določi inšpektor, pa mora biti primeren, da zavezanec lahko izvede zahtevano prilagoditev.

V novem 37.č členu se urejajo prekrški zaradi kršitev prilagoditve objektov v javni rabi in globe. Člen kot prekršek določa neprilagoditev že obstoječega objekta v javni rabi, ki po 11. decembru 2025 ne bo prilagojen z gradbenimi deli in tehničnimi napravami, zvočnimi in svetlobnimi znaki, pisnimi informacijami in drugimi ustreznimi tehničnimi prilagoditvami v skladu z drugim odstavkom 9. člena ZIMI ter z novim tretjim odstavkom 9. člena ZIMI, ki določa, da morajo obstoječi objekti v javni rabi biti za invalide prilagojeni vsaj tako, da so invalidom dostopne vse storitve, ki se izvajajo v objektu v javni rabi, so na voljo javnosti in do njih invalidi lahko dostopajo znotraj objekta. Zavezanec za plačilo globe je lastnik objekta ali dela objekta v javni rabi oziroma upravljavec stvarnega premoženja države ali lokalne samoupravne skupnosti (novi 37.b člen). Za prekršek je odgovorna pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost. Globa za pravno osebo je določena v razponu od 2.500 do 40.000 evrov, za samostojnega podjetnika posameznika ali posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, pa v razponu od 1.500 do 30.000 evrov. Za prekršek je odgovorna tudi odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika, odgovorna oseba posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost, ali odgovorna oseba v državnem organu ali samoupravni lokalni skupnosti. Globa za odgovorne osebe je določena v razponu od 250 do 2.500 evrov. Glede na to, da je odgovornost prilagoditve na strani lastnika, ki pa je lahko tudi posameznik kot fizična oseba, se v četrtem odstavku ureja odgovornost za prekršek posameznika, ki v skladu z drugim odstavkom 9. člena ni prilagodil objekta. Globa je določena v razponu od 250 do 2.500 evrov. Višina globe je usklajena z globami za druge prekrške po ZIMI.

K 3. členu:

Zaradi iztekajočega se roka za prilagoditev že obstoječih objektov v javni rabi, ki jih je treba ustrezno prilagoditi do 11. decembra 2025, in večjega števila teh objektov, ki še niso prilagojeni, ter s tem povezanimi visokimi finančnimi stroški, je predlagana rešitev, da se določba novega 37.č člena zakona začne uporabljati dve leti po uveljavitvi predloga zakona. Torej se bo prekrškovni postopek lahko začel šele po preteku tega roka. Ne glede na to pa bodo pristojni inšpektorji lahko zavezancem izrekli ukrep odprave nepravilnosti iz novega 37.c člena predloga zakona in tako posameznemu zavezancu postavili rok, do katerega bo moral prilagoditi objekt ali del objekta v javni rabi.

K 4. členu:

Člen določa začetek veljavnosti predloga zakona, to je petnajst dni od njegove objave v Uradnem listu Republike Slovenije.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

9. člen

(uporaba in prilagoditev objektov v javni rabi)

- (1) Prepovedana je diskriminacija zaradi invalidnosti pri dostopnosti do uporabe objektov v javni rabi.
- (2) Prilagoditve objektov v javni rabi se opravijo z gradbenimi in tehničnimi napravami, zvočnimi in svetlobnimi indikatorji, pisnimi informacijami in drugimi ustreznimi tehničnimi prilagoditvami.
- (3) Objekte v javni rabi, ki se gradijo, in objekte v javni rabi, ki se rekonstruirajo, je treba primerno prilagoditi med samo gradnjo oziroma rekonstrukcijo objekta.

V. PRILOGE

/